

חוק שירות בטחון, תשי"ט-1959. [נוסח משולב] *

פרק ראשון: פרשנות

1. בחוק זה –
"שירות בטחון" –
(1) שירות בכוחות הסדירים של צבא-הגנה לישראל (להלן – שירות סדיר);
(2) שירות בכוחות המילואים של צבא-הגנה לישראל (להלן – שירות מילואים);
"תושב קבוע" – אדם שמקום מגוריו הקבוע הוא בשטח שחל עליו משפט מדינת ישראל, או מי שרואים את שהותו כשיבת-קבע מכוח סעיף 34;
"יוצא-צבא" – אזרח ישראלי או תושב קבוע שהם כאחד הגילים האלה:
(1) גבר – מ-18 עד 49 ועד בכלל;
(2) אשה – מ-18 עד 38 ועד בכלל;
"זמן", לענין חובת התייצבות לפי חוק זה – לרבות תקופת זמן שתחילתה מיום מסויים או מעשיית דבר מסויים או מאירוע מאורע מסויים.

תגרות
[1]

2. לענין חוק זה –

- (1) חישוב גילים ייעשה לפי הלוח העברי;
(2) מי שהגיע לגיל פלוני בשנה פלונית של הלוח העברי רואים אותו –
(א) אם הגיע לאותו גיל אחרי יום א' בתשרי ולפני יום א' בניסן של אותה שנה – כמי שהגיע לאותו גיל ביום א' בתשרי של אותה שנה;
(ב) אם הגיע לאותו גיל אחרי יום א' בניסן של אותה שנה – כמי שהגיע לאותו גיל ביום א' בניסן של אותה שנה.
(3) בדבר קביעת הגיל לפי חוק זה יחולו ההוראות המיוחדות שבתוספת לחוק זה.

חישוב גילים
[2]

פרק שני: התייצבות לרישום ולבדיקה

3. (א) פוקד רשאי, בצו, לקרוא לכל יוצא-צבא להתייצב לרישום במקום ובזמן שנקבעו בצו.
(ב) יוצא-צבא שנקרא להתייצב כאמור, חייב להתייצב במקום ובזמן שנקבעו בצו, ולמסור לפוקד או לאדם שנתמנה לכך על ידי הפוקד, את הפרטים כיחס לעצמו שייקבעו בתקנות.
(ג) יוצא-צבא שנקרא להתייצב כאמור, ומילא את המוטל עליו לפי סעיף קטן (ב) וחל שינוי בפרט מן הפרטים הנזכרים בו שנקבע בתקנות כפרט יסודי, חייב להודיע על השינוי לפוקד תוך ארבעה עשר יום מיום השינוי.
(ד) פוקד רשאי, בצו, לקרוא לאזרח ישראלי, או לתושב קבוע בגיל 17 להתייצב לרישום במקום ובזמן שנקבעו בצו; ניתן צו כזה, יחולו על אותו אזרח ישראלי או תושב קבוע סעיפים קטנים (ב) ו-(ג), כאילו היה יוצא-צבא.

התייצבות לרישום
[4]

* מתפרט לפי סעיף 116(ו) לפקודת סדרי השלטון והמשפט, תשי"ח – 1948; ע"ר תשי"ח, חו"ס א' מס' 2, עמ' 1; ס"ח 155, תשי"ד, עמ' 126, המקורות: ס"ח 23, תשי"ט, עמ' 271; 34, תשי"י, עמ' 77; 81, תשי"א, עמ' 243; 84, תשי"ב, עמ' 2; 109, תשי"ב, עמ' 337; 133, תשי"ג, עמ' 157; 165, תשי"ד, עמ' 216; 192, תשי"ז, עמ' 6; 206, תשי"ז, עמ' 85; 232, תשי"ז, עמ' 140; 260, תשי"ח, עמ' 169; 271, תשי"ט, עמ' 46.
** המספרים שבכותרות השוליים המוקפים סוגריים מרובעים מציינים את מספר הסעיף בנוסח המקורי.

(ה) יוצא-צבא וכן אדם בגיל 17 שנה, שהתייצבו לרישום מכוח סעיף זה, חייבים לשאת אתם תמיד תעודה המעידה על התייצבותם, כפי שנקבע בתקנות, ולהראותה לשוטר וכן לפוקד או למי שהוסמך על ידיו כשיידרשו לכך.

4. (א) פוקד רשאי, בצו, לקרוא לכל יוצא-צבא להתייצב לבדיקה במקום ובזמן שנקבעו בצו, לשם קביעת כשרו לשירות בטחון.

(ב) יוצא-צבא שנקרא להווייצב כאמור, חייב להתייצב, במקום ובזמן שנקבעו בצו, ולהיבדק כל בדיקה שתידרש לדעת ועדה רפואית, לשם קביעת כשרו הרפואי לשירות בטחון, וכן להיבדק, לפי הוראות הפוקד או מי שהוסמך לכך על ידיו, כל בדיקה אחרת לשם קביעת כשרו הכללי בשירות בטחון. המבחנים לכושר רפואי לדרגותיו – ייקבעו בתקנות.

(ג) סיימה ועדה רפואית את בדיקתו של יוצא-צבא, תקבע הועדה אם היא מוצאת אותו כשר מבחינה רפואית לשירות בטחון (להלן: "כשר לשירות"), או שהיא מוצאת אותו בלתי כשר מבחינה רפואית לשירות בטחון (להלן: "בלתי כשר לשירות"), או בלתי כשר ארעית מבחינה רפואית לשירות בטחון (להלן – בלתי כשר ארעית לשירות).

5. (א) יוצא-צבא שנמצא בלתי כשר לשירות או בלתי כשר ארעית לשירות, רשאי הפוקד לקרוא להתייצבות לבדיקה חוזרת לשם קביעת כשרו לשירות (להלן – בדיקה חוזרת), והוא חייב להתייצב במקום ובזמן שנקבעו בקריאה; אולם מי שנמצא בלתי כשר לשירות כתוצאה ממחלה, מהחמרת מחלה או מחבלה שאירעו לו בתקופת שירות בטחון עקב שירות זה לא ייקרא עוד לבדיקה חוזרת; והכל בלי לגרוע מהוראות סעיף 37 לחוק הנכים (תגמולים ושיקום), תשי"ט–1959 [נוסח משולב].¹

(ב) מי שנמצא בלתי כשר לשירות ובבדיקה חוזרת נמצא כשר לשירות אך כבר מלאו לו 23 שנה, לא ייקרא אלא לשירות מילואים בלבד.

(ג) בכל בדיקה חוזרת תשתמש הועדה הרפואית במבחנים שהם בתוקף בשעת ביצוע הבדיקה החוזרת.

6. מצאה ועדה רפואית יוצא-צבא כשר לשירות, בלתי כשר לשירות או בלתי כשר ארעית לשירות, יודיע יושב ראש הועדה בכתב את החלטת הועדה ליוצא-הצבא ולפוקד, והם רשאים, בתנאים שנקבעו בתקנות, לבקש, כי ועדה רפואית עליונה תבדוק את יוצא-הצבא בבדיקה נוספת ותקבע את כשרו לשירות.

7. פוקד רשאי, בצו, לקרוא לאזרח ישראלי או לתושב קבוע שמלאו להם 17 שנים להתייצב לבדיקה רפואית במקום ובזמן שנקבעו בצו, לשם קביעת כשרו לשירות בטחון, ובחשוב גילם לא יחול סעיף 2(2); ניתן צו כזה, יחולו על אותו אזרח ישראלי או תושב קבוע הוראות הסעיפים 4(ב), 5(ג), 6 ו-7, כאילו היה יוצא-צבא.

8. מי שהורשע לפי סעיף 35 על אי התייצבות בזמן ובמקום שנקבעו על ידי פוקד או ועדה רפואית לשם קביעת כשרו לשירות בטחון, חייב להתייצב לשירות בטחון, אף על פי שכשרו לשירות בטחון עדיין לא נקבע; אך לא יתחיל באימון צבאי כל עוד לא נבדק בבדיקה רפואית לצורך קביעת כשרו הרפואי לשירות בטחון ונמצא כשר לשירות, והוראות הסעיפים 4–7 יחולו על הבדיקה, בשינויים המחוייבים לפי הענין; הבדיקה תהיה תוך חודש ימים לאחר התייצבותו, ואם סירב להיבדק, דינו כדין מי שהפר את הסעיף 122 לחוק השיפוט הצבאי, תש"ו–1955.²

1 ס"ח 295, תשי"ט, עמ' 276.
2 ס"ח 189, תש"ו, עמ' 171.

התייצבות לבדי
כושר
[[5(א)(ב)(ג)]]

בדיקה חוזרת
[[5(ג)]]

בדיקה נוספת
[[5(ד)]]

בדיקה רפואית
לבן 17
[[5(ו)]]

אי התייצבות
לבדיקה אינה
פוטרת מהתייצבו
לשירות בטחון
[[5(ז)]]

פרק שלישי: שירות סדיר

9. פוקד רשאי, בצו, לקרוא –
- (1) ליוצא-צבא, גבר, שנמצא כשר לשירות, והוא באחד הגילים שמ-18 עד 29 ועד בכלל או שהוא מורשה, או זכאי להיות מורשה, לעסוק ברפואה על פי פקודת המתעסקים ברפואה, 1947³, והוא באחד הגילים שמ-30 עד 38 ועד בכלל; וכן
- (2) ליוצא-צבא, אשה, שנמצאה כשרה לשירות, והיא באחד הגילים שמ-18 עד 26 ועד בכלל, או שהיא מורשה, או זכאית להיות מורשה, לעסוק ברפואה, כאמור, והיא באחד הגילים שמ-27 עד 38 ועד בכלל –
- להתייצב, תוך התקופות הנזכרות בסעיף 15, לשירות סדיר במקום ובזמן שנקבעו בצו; ואותו יוצא-צבא חייב להתייצב כאמור.
10. אזרח ישראלי או תושב קבוע שעדיין לא הגיע לגיל 18, אך מלאו לו 17 שנים תמימות, והוא נמצא כשר לשירות, רשאי פוקד, בצו, לקרוא לו להתייצב לשירות סדיר, אם הוא ביקש זאת בכתב והורייו או אפוטרופסו נתנו את הסכמתם לכך בכתב; ניתן צו כזה, יחולו הוראות חוק זה על אותו אזרח ישראלי או תושב קבוע כאילו היה יוצא-צבא שהגיע לגיל 18 ונקרא להתייצב לשירות סדיר על פי סעיף 9; סעיף 2 (2) לא יחול לגבי החישוב אם לאדם פלוני מלאו 17 שנים תמימות או לא, כאמור.
11. יוצא-צבא, גבר, שנקרא להתייצב לשירות סדיר על פי סעיף 9 או 10 חייב בשירות סדיר –
- (1) של שלושים חודש – אם הוא נקרא להתייצב לשירות סדיר כשהוא באחד הגילים שמ-18 עד 26 ועד בכלל;
- (2) (א) של עשרים וארבעה חודשים – אם הוא נקרא להתייצב לשירות סדיר כשהוא באחד הגילים שמ-27 עד 29 ועד בכלל, או כשהוא מורשה, או זכאי להיות מורשה, לעסוק ברפואה על פי פקודת המתעסקים ברפואה, 1947, והוא באחד הגילים שמ-30 עד 34 ועד בכלל; אלא שאם בא לארץ כעולה אחרי שהגיע לגיל 27 יהיה חייב בשירות סדיר של שמונה עשר חודשים בלבד;
- (ב) של שנים עשר חודשים – אם הוא נקרא להתייצב לשירות סדיר כשהוא מורשה, או זכאי להיות מורשה, לעסוק ברפואה, כאמור, והוא באחד הגילים שמ-35 עד 38 ועד בכלל.
12. יוצא-צבא, אשה, שנקראה להתייצב לשירות סדיר על פי סעיף 9 או 10 חייבת בשירות סדיר –
- (1) של עשרים וארבעה חודשים – אם היא נקראה להתייצב לשירות סדיר כשהיא באחד הגילים שמ-18 עד 26 ועד בכלל, או כשהיא מורשה, או זכאית להיות מורשה, לעסוק ברפואה על פי פקודת המתעסקים ברפואה, 1947, והיא באחד הגילים שמ-27 עד 34 ועד בכלל; אלא שאם באה לארץ כעולה אחרי שהגיעה לגיל 27 תהיה חייבת בשירות סדיר של שמונה עשר חודשים בלבד;
- (2) של שנים עשר חודשים – אם היא נקראה להתייצב לשירות סדיר כשהיא מורשה, או זכאית להיות מורשה, לעסוק ברפואה, כאמור, והיא באחד הגילים שמ-35 עד 38 ועד בכלל.

3 ע"ר 1947, תוס' 1 מס' 1637, עמ' 262.

13. אדם ששירת סדיר כמתנדב, תופחת תקופת שירותו זה מתקופת השירות הסדיר שהוא חייב בה; "מתנדב", לענין סעיף זה – אדם שאינו חייב בשירות סדיר לפי חוק זה.

זמן השירות
למתנדב
[6(גג)(1)]

14. אדם שבתקופת שירותו הסדיר היה כלוא על עבירה, על פי פסק דין של בית דין צבאי או של בית משפט, או נעדר מהשירות שלא ברשות ונענש על כך כחוק, הרי בחישוב זמן השירות אין רואים את תקופת כליאתו או היעדרו, כאמור, כתקופה שבה מילא חובת שירות סדיר, אלא אם כן הורה בית-הדין הצבאי הוראה אחרת.

זמן השירות
לנעדר מן השירות
[6(גג)(2)]

15. (א) יוצא-צבא לא ייקרא להתייבב לשירות סדיר אלא אם הזמן שנקבע להתייבב הוא תוך תקופות אלה:

תקופות הקריאה
להתייבבות
לשירות
[6(ד)(ה)(הה)]

(1) אם ביום שנכנס חוק זה לתקפו הוא באחד הגילים שמ-18 עד 25 ועד בכלל – תוך עשרים וארבעה חדשים מיום שנכנס חוק זה לתקפו;

(2) אם ביום שנכנס חוק זה לתקפו הוא באחד הגילים שמ-26 עד 29 ועד בכלל – תוך שנים עשר חדשים מיום שנכנס חוק זה לתקפו;

(3) אם הגיע לגיל 18 אחרי שנכנס חוק זה לתקפו – תוך עשרים וארבעה חדשים מיום הגיעו לגיל 18;

(4) אם הגיע לארץ כעולה אחרי שנכנס חוק זה לתקפו – תוך תקופה שתיקבע בתקנות.

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), יוצא-צבא ששירותו הסדיר נדחה, לפי בקשתו, בהתאם לסעיף 29, אפשר לקרוא לו לשירות סדיר, אם הזמן שנקבע להתייבבות הוא תוך שנים עשר חדשים מיום תום תקופת הדחיה.

(ג) נמצא אדם בלתי כשר ארעית לשירות, לא תבוא כמנין התקופות להתייבבות לפי הסעיפים הקטנים (א) או (ב), התקופה שנקבעה לענין זה בתקנות לגבי המבחן שמכוחו נמצא בלתי כשר ארעית לשירות.

16. (א) שנים עשר החדשים הראשונים לשירותו הסדיר של יוצא-צבא יוקדשו בעיקרם, אחרי אימון צבאי ראשוני, להכשרה חקלאית, כפי שייקבע בתקנות, אלא שלגבי יוצא-צבא שגשלה לשירות בחיל האוויר או בחיל הים רשאי שר הבטחון להורות שתקופת שירותו המיועדת להכשרה חקלאית תוקדש, כולה או מקצתה, לשירות באותו חיל.

חובת הכשרה
חקלאית
[6(ו)(1)]

(ב) תקופת שירותה הסדיר של אשה, לאחר תקופת ההכשרה החקלאית, תוקדש לתפקידים שייקבעו בתקנות.

(ג) ענפי המשק שההכשרה בהם היא בגדר הכשרה חקלאית, והסדרים והמשטר של הכשרה חקלאית – ייקבעו בתקנות.

(ד) עד יום א' בתשרי תשכ"ב (11 בספטמבר 1961) רשאי שר הבטחון להורות לגבי יוצא-צבא בגיל 18 או יותר, כי תקופת שירותו הסדיר המיועדת להכשרה חקלאית תידחה או תוקדש, על אף האמור בסעיף קטן (א), כולה או מקצתה, לשירות סדיר שאינו בגדר הכשרה חקלאית.

שמירה על
גרעינים
התיישבותיים
[6(ז)]

17. (א) שר הבטחון יתקין תקנות שתכליתן לשמור, תוך כדי ביצוע הוראות פרק זה, על שלמותם של גרעינים התיישבותיים.

(ב) הוראות סעיף 16 (ד) אין כוחן יפה לגבי חברים לגרעין התיישבותי שחלות עליו תקנות שהותקנו על-פי סעיף-קטן (א), פרט לחברי גרעין כזה הנשלחים להתאמן או לשרת בתפקידים פיקודיים של שירות בטחון ובתנאי שמספרם, ביחס ליתר חברי הגרעין, לא יעלה על האחוז שנקבע בתקנות.

שירות סדיר של
עולים
[6(ח)]

18. שר הבטחון יתקין תקנות שבהן יסדיר את דבר מילוי חובת השירות הסדיר של יוצאי-צבא שהגיעו לארץ כעולים אחרי שנכנס חוק זה לתקפו.

פרק רביעי: שירות מילואים

19. (א) יוצא-צבא שנמצא כשר לשירות והוא אינו בשירות סדיר יהיה נמנה עם כוחות המילואים של צבא-הגנה לישראל וחיוב בשירות מילואים שנתי ובשירות מילואים חדשי לתקופות המפורטות להלן.

חובת שירות
מילואים
[7(א)(2)(ג)]

(ב) יוצא-צבא החייב בשירות מילואים כאמור, רשאי פוקד, בצו, לקרוא לו להתייצב לשירות מילואים במקום ובזמן שנקבעו בצו; ואותו יוצא-צבא חייב להתייצב כאמור.

(ג) יוצא-צבא החייב בשירות מילואים כאמור, והוא נמנה עם יחידה של כוחות המילואים של צבא-הגנה לישראל רשאי מפקדו בדרגת סגן-משנה או בדרגה גבוהה מזו, לקרוא לו, בכל דרך שימצא לנכון להתייצב לשירות מילואים ביחידתו במקום ובזמן שנקבע המפקד, ואותו יוצא-צבא חייב להתייצב כאמור.

שירות מילואים
חדשי
[7(ג)]

20. תקופת שירות המילואים החדשי היא יום לכל חודש או שני ימים רצופים לכל חדשיים או שלושה ימים רצופים לכל שלושה חדשים, או שתיים עשרה שעות לשיעורין לכל חודש, הכל כפי שיקבע בכל מקרה ומקרה הפוקד או המפקד, כאמור בסעיף 19, ובלבד –

(1) שלא יצורפו ימי השירות החדשי, על ידי הסמכת תקופה אחת של שירות חדשי לחברתה, לתקופה כוללת העולה על שלושה ימים, אלא בהסמכת יוצא-הצבא;

(2) שאותם ימים או אותן שעות לא יחולו בשבת או במועדי ישראל.

שירות מילואים
שנתי
[7(ה)(ג)]

21. (א) תקופת שירות המילואים השנתי היא:

(1) לגבר באחד הגילים שמ-18 עד 39 ועד בכלל, ולאשה באחד הגילים שמ-18 עד 34 ועד בכלל – עד שלושים ואחד ימי שירות לכל שנה;

(2) לגבר באחד הגילים שמ-40 עד 49 ועד בכלל – עד ארבעה-עשר ימי שירות לכל שנה;

(3) לגבר או אשה בדרגת רב-טוראי או בדרגה גבוהה מזו – עד שבעה ימי שירות כל שנה נוסף לימי השירות הנזכרים בפסקה (1) או (2).

(ב) שירות מילואים שנתי יהיה רצוף, אולם מפקד כאמור בסעיף 19 (ג) רשאי להורות, כי תקופת שירות של יוצא צבא בשנה מסוימת תחולק –

(1) לשנים – אם ראש המטה הכללי של צבא-הגנה לישראל, או מפקד בדרגת אלוף שהוסמך לכך על ידיו, הרשה זאת לגבי אותה שנת שירות, בין של יוצא-צבא זה ובין של אותו סוג יוצאי-צבא; או

(2) לשנים או ליותר – אם הסכים לכך יוצא-הצבא בכתב.

שירות מילואים
בהגא
[[7(ו)]]

22. החל מיום י"ח בסיון תשי"ג (1 ביוני 1953) לא ייקרא יוצא-צבא גבר באחד הגילים שמ-45 עד 49 ועד בכלל, לשרת שירות מילואים אלא בהגא, כמשמעותו בחוק ההתגוננות האזרחית, תשי"א-1951; אך סייג זה לא יחול על יוצא-צבא שהוא בדרגת סגן משנה או בדרגה גבוהה מזו או שהוא בעל מקצוע ששר הבטחון קבע אותו בתקנות כמקצוע נדרש לענין סעיף קטן זה.

זמן השירות
במילואים לנער
או לכלוא
[[7(ז)]]

23. יוצא-צבא אשר כשרתו בשירות מילואים היה כלוא על עבירה על פי פסק דין של בית דין צבאי או של בית משפט או נעדר מהשירות ללא צידוק מספיק, הרי בחישוב זמן השירות אין רואים את תקופת כליאתו או היעדרו, כאמור, כתקופה שבה מילא חובת שירות מילואים.

תקנות לחישוב
הזמן
[[7(ח)]]

24. שר הבטחון רשאי לקבוע בתקנות —

- (1) את אופן חישוב השנה לצורך הסעיפים 19 — 23;
- (2) את מידת תחולתן של הוראות הסעיפים 19 — 23 לגבי שנה מסוימת על מי שסיים תוך אותה שנה את שירותו הסדיר;
- (3) את דינה של תקופת שירות מילואים שנתי שהתחילה בשלהי שנה אחת ונסתיימה, תוך כדי שירות רצוף, בשנה שלאחריה. בתקנות אלה מותר לקבוע, שכולן או מקצתן יחולו למפרע לגבי כל תקופה שלפני תחילת תקפו של חוק שירות בטחון (תיקון) (מס' 2), תשי"א-1951.⁵

הטלת חובות שלא
בזמן השירות
[[7(ט)]]

25. (א) שר הבטחון רשאי באישור ועדת החוץ והבטחון של הכנסת להטיל, בתקנות, חובות על יוצא-צבא הנמנים עם כוחות המילואים של צבא-הגנה לישראל, שעה שאינם בשירות ולקבוע כי אי קיומן מהווה עבירה על פי תקנות כאמור, אם תכלית חובות אלה להבטיח את פעולתם התקינה של כוחות צבא-הגנה לישראל ולשמור על רכושו של צבא-הגנה לישראל שנמסר ליוצא-צבא כאמור.

(ב) תחילתו של סעיף זה היא ביום י"ז בטבת תשט"ז (1 בינואר 1956).

פרק חמישי: הוראות כלליות

שירות
על פי צו שר
הבטחון
[[8(א)]]

26. (א) שר הבטחון רשאי, אם הוא משוכנע שבטחון המדינה מחייב זאת, לקרוא, בצו, לכל יוצא-צבא הנמנה עם כוחות המילואים של צבא-הגנה לישראל, להתייצב לשירות סדיר או לשירות מילואים, כפי שנקבע בצו, במקום ובזמן שנקבעו בצו, ולשרת כל זמן שהצו יעמוד בתקפו; ואותו יוצא-צבא חייב להתייצב ולשרת כאמור.

(ב) צו שנתיין על פי סעיף קטן (א) יובא על ידי שר הבטחון, בהקדם ככל האפשר אחרי הינתנו, לידיעת ועדת החוץ והבטחון של הכנסת. הועדה רשאית לאשר את הצו, בשינויים או בלי שינויים, או לא לאשרו, או להביאו בפני הכנסת. תקפו של הצו יפקע ארבעה עשר יום מיום הינתנו, מלבד אם אושר, וכפי שאושר, על ידי הועדה או על ידי הכנסת לפני תום המועד האמור.

תחולת החוק
הצבאי
[[10]]

27. (א) יוצא-צבא החייב להתייצב לשירות סדיר, יהא נמנה עם הכוחות הסדירים של צבא-הגנה לישראל מן הזמן שנקבע, בצו, להתייצבות; לא התייצב, ללא צידוק מספיק, רואים אותו כאילו באותו זמן עזב את השירות שלא ברשות.

(ב) יוצא-צבא החייב להתייצב לשירות מילואים, רואים אותו כאילו היה בשירות מן הזמן שנקבע להתייצבותו, בצו או בקריאה לפי סעיף 19 (ג); לא התייצב, ללא צידוק מספיק, רואים אותו כאילו באותו זמן עזב את השירות שלא ברשות.

⁴ ס"ח 71, תשי"א, עמ' 78.
⁵ ס"ח 81, תשי"א, עמ' 243.

28. (א) היה שר הבטחון משוכנע שתושב קבוע פלוני אין בדעתו להשתקע בשטח שחל עליו משפט מדינת ישראל, רשאי הוא, בתעודה בחתימת ידו, לפטור אותו מן החובות המוטלות על תושב קבוע לפי חוק זה.

סמכות שר הבטחון
לפטור משירות
[11(א)(אא)(אב)]

(ב) יוצא צבא אזרחי-ישראלי, שהוא גם אזרח מדינת-חוץ שהוא יושב בה ישיבת קבע, רשאי שר הבטחון, בתעודה בחתימת ידו לפטור מן החובות המוטלות עליו לפי חוק זה, כולן או מקצתן; שר הבטחון יקבע בתקנות הוראות מיוחדות לביצוע הוראות סעיף קטן זה.

(ג) שר הבטחון רשאי, בצו, אם ראה לעשות כן מטעמים הקשורים בהיקף הכוחות הסדירים או כוחות המילואים של צבא-הגנה לישראל, או מטעמים הקשורים בצרכי החינוך, ההתיישבות או המשק הלאומי, או מטעמי משפחה, או מטעמים אחרים כיוצא כאלה (להלן – טעמים מיוחדים) –

- (1) לפטור יוצא-צבא מחובת שירות סדיר, או להפחית את תקופת השירות הסדיר של יוצא-צבא;
- (2) לפטור, לתקופה מסויימת או לחלוטין, מחובת שירות מילואים יוצא-צבא החייב בשירות מילואים.

29. שר הבטחון רשאי, אם ראה לעשות כן מטעמים מיוחדים, לדחות בצו, לפי בקשתו של יוצא-צבא, לתקופה שיקבע, את התייצבותו של יוצא-צבא לרישום, לבדיקה רפואית או לשירות סדיר או לשירות מילואים או את המשך שירות זה אם כבר החל בשירות; הדחיה יכולה להיות בתנאים או ללא תנאים, ושר הבטחון רשאי לבטל את הדחיה, אם שוכנע שלא קיימים תנאי מהתנאים שקבע לדחיה.

סמכות שר הבטחון
לדחות שירות לפי
בקשה
[12]

30. (א) פטורות מחובת שירות בטחון:

- (1) אם לילד;
- (2) אשה הרה.

(ב) אשה נשואה פטורה מחובת שירות סדיר.

(ג) יוצא-צבא אשה, שהוכיחה באופן שנקבע בתקנות ולרשות שנקבעה על פיהן, כי טעמים שבמצפון, או טעמים שבהכרה דתית מונעים אותה מלשרת בשירות בטחון, פטורה מחובת אותו שירות.

פטור משירות על
פי דין
[11(ב)]

31. (א) יוצא-צבא לא יצא לחוץ-לארץ בתקופה שבה הוא עלול להיקרא לשירות סדיר, כאמור בסעיף 15, אלא על פי רשיון מאת שר הבטחון.

יצאה לחוץ-לארץ
[13]

(ב) יוצא-צבא ששירותו הסדיר נדחה, לפי בקשתו, בהתאם לסעיף 29, לא יצא לחוץ-לארץ בתקופת הדחיה, אלא על פי רשיון מאת שר הבטחון.

(ג) מי שנקרא להתייצב לרישום מכוח חוק זה, לא יצא לחוץ-לארץ גם לפני תחילת התקופה שבה הוא עלול להיקרא לשירות סדיר, אלא על פי רשיון מאת שר הבטחון, וזולת אם נמצא בלתי כשר לשירות.

32. (א) היה לפוקד יסוד סביר להניח, כי פטור או דחיה או קביעת אי-כושר כלשהי לגבי אדם פלוני היו תוצאה של מסירת ידיעות כוזבות או של מעשי מרמה או הטעיה אחרים, הן של אותו אדם והן של אחר, רשאי הוא להורות על עיון חוזר בדבר על ידי מי שמוסמך לכך, הכל לפי הענין.

עיון חוזר
[13א]

(ב) מי שחזר ועיין יתן לנוגע בדבר הזדמנות להשמיע את דבריו ואם שוכנע כי הפטור או הדחיה או קביעת אי-הכושר היו תוצאה ממסירת ידיעות או ממעשים כאמור, רשאי הוא לבטלם על פי חומר הראיות שלפניו.

(ג) לענין מילוי חובה לפי חוק זה, תקפה של החלטת ביטול בעיון חוזר היא למפרע מיום מתן הפטור או הדחיה או הקביעה הקודמת של אי-הכושר, והנוגע בדבר יקיים את הוראות חוק זה וכל צד, הוראה ותקנה אחרת שניתנו לפיו כאילו לא ניתנו הפטור או הדחיה או לא נקבע אי-כשרו לשירות בטחון, הכל לפי הענין, ולא יבוא במנין התקופות שבסעיף 15 הזמן שעבר ממתן הפטור או הדחיה או מן הקביעה הקודמת עד לביטולם, הכל לפי הענין. (ד) הוראות סעיף זה אינן גורעות לא מאחריותו הפלילית של אדם ולא מסמכויות אחרות, הן לפי חוק זה והן לפי כל דין אחר.

דרישת ידיעות
[14]

33. שר הבטחון רשאי, בתקנות, לחייב כל סוג של בני אדם למסור לפוקד, לפי דרישת הפוקד, פרטים שייקבעו בתקנות, בנוגע לאדם שפוקד רשאי לקרוא לו להתייצב לרישום על פי סעיף 3, ככל שאותם הפרטים יודעים להם.

חובת שירות בטחון
של השוהה בארץ
ללא רשיון
[17]

34. (א) שהה אדם בישראל על פי רשיון לשיבת מעבר, לשיבת ביקור או לשיבת ארעי כאמור בחוק הכניסה לישראל, תשי"ב-1952⁶, ונשאר בישראל ששה חדשים לפחות לאחר שפג תקפו של הרשיון מבלי שחודש, רשאי פוקד להתרות בו בכתב כי אם לא ישיג רשיון לשיבה כאמור תוך שלושה חדשים מיום מסירת ההתראה לידי, יראו, לענין שירות בטחון, את שהותו בישראל כשיבת קבע; עברו שלושה חדשים ולא הושג הרשיון, יראו, לענין חוק זה, מאותו יום ואילך את שהותו של האדם בישראל כשיבת קבע.

(ב) תושב קבוע מכוח סעיף זה, ינהגו בו, לענין חוק זה, כאילו הגיע ארצה כעולה ביום שהיה לתושב קבוע כאמור.

(ג) מסירתה של התראה לפי סעיף זה תהיה מסירה כדין, אף אם נמסרה לבן-משפחה של הנוגע בדבר הגר אתו ושמלאו לו 18 שנה, או אם נשלחה לנוגע בדבר בדואר רשום לפי מענו הרגיל או מענו האחרון.

(ד) בחישוב כל תקופה לפי סעיף זה לא יבואו במנין —

(1) כל תקופה שבה היה הנוגע בדבר במאסר או במעצר על פי כל דין, או שהיה משוחרר ממאסר או ממעצר בערבות על פי כל דין;

(2) התקופה שבין הגשת הבקשה של הנוגע בדבר להיתר יציאה לפי כל דין לבין היום שבו הודיעו לו כדין על מתן ההיתר; אולם הוראה זו לא תחול על איסור יציאה שהוטל על ידי בית משפט או בית דין מוסמך בתובענה אזרחית או על ידי פקיד הוצאה לפועל ראשי בכיצוע פסק דין או החלטה אחרת שניתנו בתובענה אזרחית.

פרק עשירי: עבירות ופדריידין

עבירות וענשים
[16(a)]

35. (א) אדם שעבר אחת העבירות האלה —

- (1) לא מילא חובה המוטלת עליו לפי חוק זה;
- (2) מסר בידועים לרשות, שהוא חייב למסור לה פרטים לפי חוק זה, ידיעה כוזבת בכל פרט כאמור;
- (3) עבר על סעיף 31.

דינו — מאסר עד שתי שנים או קנס עד שש מאות לירות או שני הענשים כאחד.

⁶ ס"ח 111, תשי"ב, עמ' 354

(ב) אדם שעבר אחת העבירות האלה —

- (1) עשה אחד הדברים המפורטים בסעיף קטן (א), ככוונה להשתמש משירות בטחון;
(2) חיבל או הטיל מום בגופו, או הניח לאדם אחר לחבל או להטיל בו מום, ככוונה לפגוע על ידי כך בכשרו הרפואי לשירות בטחון,
דינו — מאסר עד חמש שנים.

36. כתביעה פלילית על אי מילוי חובת התייצבות לפי חוק זה —

- (1) הראייה על הנאשם, כי בזמן הנועד לקיום חובת התייצבות לא היה תושב קבוע ולא היה בגיל שבו הוא חייב בקיום החובה האמורה; אולם בית המשפט רשאי, אם ראה צורך בכך לשם עשיית צדק, להטיל את חובת הראייה בענינים האמורים על התובע;
(2) בכפוף לאמור בפסקה (1) אין על התובע להוכיח אלא שהנאשם חייב באותה חובה, ואם הוכיח זאת — על הנאשם הראייה שמילא אותה חובה.

חובת הראייה
[16(a)]

37. ניתן צו לפי חוק זה המטיל על אדם למלא חובה בזמן שנקבע בצו, והוא לא מילא את החובה באותו זמן, יעמוד הצו בתקפו לגבי אותו אדם עד שהוא ימלא את החובה. האמור בזה אינו גורע מאחריותו הפלילית של אדם על אי-מילוי חובה בזמן שנקבע בצו, ותיוכו בדין על אי-מילוי חובה המוטלת עליו אינו פוטר אותו מאותה חובה.

תקפו של צו אינו פוקע עד שנתמלא
[16(b)]

38. (א) יוצא-צבא שעבר עבירה לפי חוק זה יתן עליה את הדין, בין שעבר אותה במדינה ובין בחוץ-לארץ.

יוצאי-צבא השוהים בחוץ-לארץ
[17]

(ב) דרכי הביצוע של חוק זה לגבי יוצאי-צבא השוהים בחוץ-לארץ — ייקבעו בתקנות.

פרק שביעי: דרכי ביצוע וחוראות מעבר

39. (א) שר הבטחון רשאי למנות פוקד או פוקדים לענין חוק זה.

פוקדים
[3]

(ב) מינויו של פוקד יכול להיות כללי או מסוייג.

(ג) הודעה על מינויו של פוקד תפורסם ברשומות.

40. אופן הרכבתן של ועדה רפואית ושל ועדה רפואית עליונה וסדרי עבודתן — ייקבעו בתקנות.

ועדות רפואיות
[5(h)]

41. (א) לפוקד, לוועדה רפואית ולועדה רפואית עליונה יהיו, בנוסף לסמכויותיהם האחרות לפי חוק זה, כל הסמכויות שאפשר להעניקן לוועדת חקירה לפי הסעיפים 5 ו-5א לפקודת ועדות חקירה.⁷

סמכויות עזר
[9]

(ב) פוקד רשאי לאשר, בתעודה בחתימת ידו, כי אדם פלוני חייב בהתייצבות לרישום, לבדיקה רפואית, לשירות סדיר או לשירות מילואים ולא קיים חובה זו בזמן שנקבע לקיומה בחוק זה או על פיו, וכל שוטר שבידו התעודה האמורה רשאי לעצור אותו אדם ולהביא ללשכת גיוס או למקום אחר הנועד להתייצבותו של אותו אדם.

42. שר הבטחון רשאי למנות ועדות מייצגות לצורך ביצוע חוק זה.

ועדות מייצגות
[18]

7. חוקי א"י, כרך א', פרק כ"א, עמ' 152.

43. (א) שר הבטחון רשאי להעביר לאדם אחר את הסמכויות הנתונות בידיו על פי חוק זה, כולן או מקצתן, חוץ מסמכויות אלה:
- (1) הסמכות להתקין תקנות;
 - (2) הסמכות למנות פוקדים לפי סעיף 39;
 - (3) הסמכות לתת צווים לפי סעיף 26;
 - (4) הסמכות למנות ועדות מייעצות לפי סעיף 42.
- (ב) הודעה על כל העברת סמכויות על פי סעיף זה תפורסם ברשומות.

דין צווים לפי
חוק זה
[15]

44. (א) צו לפי הסעיפים 10, 28(ג) או 29 יכול להיות אישי או לסוג מסויים; כל צו אחר לפי חוק זה יכול להיות כללי או לסוג מסויים או אישי, וכל צו אישי שניתן שלא מכוח צו כללי או מכוח צו לסוג מסויים יהיה מגומק.
- (ב) צו לפי חוק זה אין חובה לפרסמו ברשומות.
- (ג) צו מזייב את האדם שעליו הוא חל מן הזמן שהגיע לידיעתו.
- (ד) צו שפורסם ברשומות, רואים אותו כאילו הגיע לידיעת האדם שעליו הוא חל בצהרי היום שלאחר יום הפרסום.
- (ה) צו שלא פורסם ברשומות, הרי –

- (1) אם הוא נמסר לאדם שעליו הוא חל, או לאחד מבני משפחתו הגרים אתו ושאינו למטה מגיל 18, רואים אותו כאילו הגיע לידיעת אותו אדם בזמן המסירה;
- (2) אם הוא נשלח אל אותו אדם בדואר רשום לפי מען מקום מגוריו הקבוע, רואים אותו כאילו הגיע לידיעת אותו אדם כתום שבעים ושתיים שעות מזמן שנמסר לדואר למשלוח.
- (3) צו שנמסר או נשלח לאדם שעליו הוא חל, בדרך האמורה בסעיף קטן (ה), רואים אותו כאילו הגיע לידיעתו של אותו אדם בזמן האמור בסעיף קטן (ה), אף אם פורסם הצו לאחר מכן ברשומות.

ביצוע ותקנות
[20]

45. שר הבטחון ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות בכל ענין הנוגע לביצועו.

שירות או שחרור
לפני תחילת החוק
[6(ט)(י)(יא)]

46. על אף האמור בפרק הרביעי –
- (1) כל יוצא-צבא, אשר ערב תחילתו של חוק זה שירת שירות מלא בצבא-הגנה לישראל חייב בשירות סדיר של עשרים וארבעה חדשים או של תקופה קצרה יותר, כפי שיורה שר הבטחון;
 - (2) יוצא-צבא, אשר לפני תחילתו של חוק זה שוחרר משירות מלא בצבא-הגנה לישראל אחרי שירות צבאי של שנה אחת או יותר, לא ייקרא להתייצב לשירות סדיר לפי סעיף זה;
 - (3) יוצא-צבא החייב בשירות סדיר, ששירת שירות צבאי בתקופה שמיום י"ט בטבת תשי"ח (1 בינואר 1948) עד יום תחילתו של חוק זה, תופחת תקופת שירותו הצבאי מתקופת השירות הסדיר שהוא חייב בה;
 - (4) יוצא-צבא שבתקופת שירותו הצבאי היה כלוא על עבירה על פי פסק דין של בית דין צבאי או של בית משפט, או נעדר מהשירות ללא צידוק מספיק – הרי בחישוב זמן שירותו הצבאי לצורך פסקאות (1) (2) ו-(3) אין רואים את

תקופת כליאתו או היעדרו כאמור, כתקופת שירות צבאי. הוא הדין לגבי יוצא-צבא שקיבל חופשה ללא תשלום והיה בחופשה זו תקופה רצופה העולה על ששים יום;

(5) "שירות צבאי", בסעיף זה –

- (א) לגבי התקופה שמיום י"ט בטבת תש"ח (1 בינואר 1948) עד יום כ"א באייר תש"ח (30 במאי 1948) – כל שירות ששר הבטחון יכריז עליו, כאכרזה שפורסמה ברשומות, כשירות צבאי לצורך סעיף זה;
- (ב) לגבי התקופה שמיום כ"ב באייר תש"ח (31 במאי 1948) עד יום תחילתו של חוק זה – שירות מלא בצבא-הגנה לישראל.

47. (א) יוצא-צבא, אשר ערב תחילתו של חוק זה שירת שירות מלא בצבא-הגנה לישראל, ולפני תחילתו של חוק זה נבדק בדיקה רפואית לרגל התגייסותו לשירות צבאי, כמשמעותו בסעיף 46, ונמצא כשר לשירות צבאי, כאמור, רואים אותו כאילו ביום תחילתו של חוק זה –

- (1) נבדק על ידי ועדה רפואית ונמצא כשר לשירות לפי הסעיפים 4-6 ו-40;
- (2) התייצב לשירות סדיר בתוקף צו לפי סעיף 9.

(ב) יוצא-צבא ששירת שירות מלא בצבא-הגנה לישראל ושחרר ממנו לפני תחילתו של חוק זה, ובבדיקה הרפואית היחידה או האחרונה שנבדק בה, אם לרגל התגייסותו לשירות צבאי, כמשמעותו בסעיף 46, ואם בתקופת שירותו, נמצא כשר לשירות צבאי, כאמור, רואים אותו כאילו ביום שנכנס חוק זה לתקפו נבדק על ידי ועדה רפואית ונמצא כשר לשירות לפי סעיפים 4-6 ו-40.

48. (א) סעיף 5 לחוק יחול גם על מי שנמצא בלתי כשר לשירות לפני תחילתו של חוק שירות בטחון (תיקון) תשי"ט – 1959.⁸

(ב) סעיף 32 לחוק יחול גם על מסירת ידיעות כוזבות ומעשה מרמה והטעיה אחרים שהיו לפני תחילתו של חוק שירות בטחון (תיקון) תשי"ט – 1959.

49. (א) כל צו, הכרזה, תקנה והוראה, שניתן להם תוקף בסעיף 5 לפקודת צבא-הגנה לישראל, תש"ח-1948,⁹ וכל צו שניתן לפי אותה פקודה – בטלים.

(ב) פרט לאמור בסעיף קטן (א), אין חוק זה גורע מהוראות פקודת צבא-הגנה לישראל, תש"ח-1948.

50. תחילתו של חוק זה היא מיום ח' בתשרי תשי"י (1 באוקטובר 1949).

תוספת

(סעיף 2 (3))

1. בתוספת זו –

"תעודה אישית" – תעודת לידה, דרכון, תעודת מסע, תעודת זיהוי ותעודה כיוצא באלה, וכן כל מסמך שבו רשם עובד הציבור, במילוי תפקידו, את גילו של אדם;

"עובד-הציבור" – כמשמעותו בחוק לתיקון דיני העונשין (עובדי הציבור), תשי"ז-1957.¹⁰

8 סי"ח 271, תשי"ט, עמ' 46.

9 ע"ר תש"ח, תוס' א' מס' 3, עמ' 9.

10 סי"ח 221, תשי"ז, עמ' 88.

2. היה לפוקד יסוד סביר להניח, כי אדם פלוני נקרא או עשוי להיקרא לרישום מכוח סעיף 3 לחוק, רשאי הוא לצוות עליו בצו אישי, למסור לפוקד ראיות בדבר גילו של אותו אדם.

3. נצטווה אדם למסור ראיות בדבר גילו מכוח חוק זה, או שמסר ראיות בדבר גילו בהליכי רישום לפי סעיף 3 לחוק, יחולו הוראות אלה:

(1) לא הוכיח להנחת דעתו של פוקד את החודש שבו נולד, יורה הפוקד בכתב לנהוג בו כאילו נולד בחודש הראשון של השנה שבה נולד;

(2) לא הוכיח להנחת דעתו של פוקד את היום בחודש שבו נולד, רשאי הפוקד להורות בכתב לנהוג בו כאילו נולד ביום הראשון של החודש האמור;

(3) רשאי הפוקד, בכל מקרה, לצוות על אותו אדם, בצו אישי, להתייבב לפני ועדה רפואית שהוקמה לפי סעיף 40 לחוק לשם בדיקת גילו מבחינת התפתחותו הגופנית, השכלית והנפשית (להלן – בחינה רפואית) בזמן ובמקום שיקבעו הוא או הועדה הרפואית, ואותו אדם חייב להתייבב לפני הועדה הרפואית, בזמן ובמקום האמורים, להיחקר על ידיה ולהיבדק כל בדיקה רפואית או אחרת שהועדה תמצא לנכון לשם קביעת גילו;

(4) "שנה" ו"חודש", לענין סעיף זה, הם השנה והחודש לפי הלוח ששימש להוכחת שנת לידתו של הנדון, בין שהוא הלוח העברי ובין שהוא לוח אחר.

הכרעת בית המשפט אחרי בדיקה רפואית

4. מצאה הועדה הרפואית, כי גילו של הנבדק על ידיה, על פי תוספת זו, כפי שמסר עליו בהליכי הרישום או כפי שנרשם בתעודותיו האישיות, אינו מתיישב עם תוצאות הבדיקה, רשאי פוקד לבקש מבית המשפט המחוזי מתן הצהרה על גילו של הנבדק לענין חוק זה.

סמירה בין תעודות אישיות להודעות

5. הודיע אדם פלוני, או מי שאדם פלוני עומד בפיקוחו, לפני עובד הציבור הפועל במילוי תפקידו, על גילו של אותו אדם והודעה זו אינה מתיישבת עם הרישום בתעודות אישיות של אותו אדם, רשאי פוקד להורות בכתב, לאחר שנתן הזדמנות לנוגע בדבר להשמיע את טענותיו ושוכנע כי ההודעה לא ניתנה לצרכי השתמטות משירות בטחון ואף אין טעם סביר אחר לסתור את ההודעה, כי לענין חוק זה יראו את ההודעה כנכונה.

בקורת על ידי בית המשפט

6. הרואה את עצמו נפגע על ידי הוראת פוקד לפי חוק זה בדבר גילו, רשאי, תוך שלושים יום מהיום שהוראה זו הובאה לידיעתו, לבקש מבית המשפט המחוזי שיצהיר על גילו לצרכי חוק זה, אולם בית המשפט רשאי להאריך את המועד להגשת הבקשה לתקופה שלא תעלה על שלושים יום נוספים אם ראה טעם סביר לכך; הגשת בקשה לפי סעיף זה אינה מעכבת את ביצועה של הוראת הפוקד.

סיג לכוח המחייב של החלטת בית המשפט

7. המבקש מבית המשפט להצהיר על גילו של פלוני לצרכי חוק זה יפרש מטרה זו בבקשתו, ומשעשה כן יפרש בית המשפט בהחלטתו כי ההצהרה ניתנה למטרה האמורה; לא פורש הדבר בהחלטת בית המשפט, או שלא הוגשה הבקשה לפי סעיף 6 תוך המועד שנקבע לפי תוספת זו, לא תשמש החלטת בית המשפט ראייה לענין חוק זה.

חובת בדיקה רפואית בבית המשפט

8. מי שבית המשפט מתבקש להצהיר על גילו לצרכי חוק זה כאמור, בין שהוא מבקש ובין שהוא משיב, חייב להתייבב לפני בית המשפט על פי הזמנתו, ולהיבדק כל בדיקה רפואית או אחרת שבית המשפט ימצא לנכון לשם מתן ההצהרה המבוקשת.

- דיני הראיות
9. בית המשפט לא יהיה קשור בדיני הראיות, ובין השאר רשאי הוא לקבוע את הגיל על סמך מסקנותיה של הועדה הרפואית בלבד.
- סמכות בית המשפט שמורה
10. הוראות תוספת זו אינן גורעות מסמכויות בית המשפט לפי כל דין אחר.
- מסירת הודעות
11. כל הוראה לפי תוספת זו יביא הפוקד לידיעת הנוגע בדבר בדרך שבה מותר להביא צו לידיעתו של אדם לפי סעיף 44 (ה) לחוק.

ט"ו באלול תשי"ט (18 בספטמבר 1959)

פנחס רוזן
שר המשפטים